

ONDERWERP
Quickscan Wilsveen 8 Leidschendam

PROJECTNUMMER
C01043.000007.8510

DATUM
9-2-2016

ONZE REFERENTIE
078814912 0.3

VAN
Herman Bouman & Wouter Stempher

1.1 Inleiding

In opdracht van Hoogheemraadschap Rijnland heeft Arcadis een quickscan Flora- en faunawet uitgevoerd op het perceel aan de Wilsveen 8 te Leidschendam in het kader van het project Nieuwe Driemanspolder (N3MP). In het kader van dit project heeft reeds eerdere ecologisch onderzoek plaatsgevonden (Arcadis, 2015a en 2015b). Bij dat onderzoek is het perceel aan de Wilsveen 8 niet meegenomen. Deze quickscan kan dan ook als een aanvulling op het eerder uitgevoerde onderzoek worden beschouwd. Er liggen geen beschermde gebieden zoals het Natuurnetwerk Nederland (NNN) of Natura 2000-gebieden in de directe omgeving van het perceel, waardoor toetsing hieraan achterwege is gelaten. Het voornemen wordt getoetst aan de Flora- en faunawet.

1.2 Beschrijving plangebied en ontwikkeling

Het plangebied ligt net ten noordwesten van Leidschenveen aan de Wilsveen 8 en betreft een agrarische perceel met een boerderij met enkele schuren. Het omliggende gebied bestaat uit een polderlandschap waarbij weinig opgaande begroeiing aanwezig is. Rond de boerderijerven zijn kleine bomen of bomengroepen aanwezig en het overige deel van de omgeving bestaat uit agrarisch grasland met smalle slootjes. In onderstaande afbeeldingen is de huidige situatie van het plangebied weergegeven. In het plangebied staat een boerderij met aan de zijkant een grote schuur en enkele vrijstaande bomen (linde, berk, esdoorn, es). Er zijn geen jaarrond beschermde verblijfplaatsen in de bomen aangetroffen, daarnaast zijn geen nestkasten aanwezig. De boerderij is voor 1930 gebouwd en bevat geen spouwmuur. De schuur is later gebouwd en bestaat eigenlijk uit meerdere schuren en deze zijn onderling met elkaar verbonden. De muren van de schuur bestaan uit hout of metalen plaat en bevatten ook geen spouw. Op de zolder van de schuur zijn oude uitwerpselen van uilen aangetroffen. Nergens zijn er braakballen of verse sporen aangetroffen die wijzen op de aanwezigheid van uilen. Op enkele dwarsbalken van de schuur zijn oude nesten van de boerenzwaluwen aangetroffen. Een kauwennest is net zichtbaar onder een opening van het dak van de schuur. Op de zolder in de schuur zijn uitwerpselen – en een dood exemplaar van de bruine rat aangetroffen. Het achterste deel van de schuur is nog in gebruik voor agrarische doeleinden. Er staan enkele koeien, een pony en een groep schapen. De toegangsweg tot het perceel bestaat uit asfalt en loopt over in een pad van betonplaten. De rest van het erf is verhard met betonplaten. Onder de boerderij en deels onder de schuur ligt een oude mestput. Aan de achterzijde van het terrein ligt een mestvaalt. Het achterliggende land bestaat volledig uit grasland en heeft aan weerszijde een smalle sloot. De geplande ontwikkeling bestaat uit de sloop van alle bouwwerken, verwijdering van alle verhardingen, kap van de bomen en de nieuwbouw van een woning.

1.3 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet regelt de bescherming van in het wild voorkomende planten en dieren. In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en beschermde planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld (algemene verbodsbepalingen, artikelen 8 t/m 12). Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren (algemene zorgplicht, artikel 2). Daarnaast is het niet toegestaan om de directe leefomgeving van soorten, waaronder nesten, hollen en vliegroutes, te beschadigen, te vernielen of te verstoren. De Flora- en faunawet heeft dan ook belangrijke consequenties voor ruimtelijke plannen, maar ook voor beheer en onderhoud. De toetsing aan de Flora- en faunawet heeft alleen betrekking op tabel 2 en 3 soorten. Voor tabel 1 soorten geldt bij ruimtelijk ontwikkelingen een vrijstelling. In bijlage 1 is een nadere uitleg van de Flora- en faunawet opgenomen.

1.4 Beschermde soorten en toetsing

Flora

Op basis van verspreidingsgegevens van Floron blijkt dat in de wijde omgeving van het plangebied enkele tabel 2 soorten zoals de gevlekte orchis, rietorchis, brede orchis, tongvaren, steenbreekvaren, wilde marjolein voorkomen. Geen van deze soorten is binnen het plangebied van de N3MP aangetroffen (Arcadis, 2015a). Ook ter hoogte van het perceel aan de Wilsveen 8, een intensief beheerd agrarisch grasland, zijn geen geschikte biotopen voor de genoemde soorten aangetroffen. De aanwezigheid van beschermde plantensoorten (tabel 2 en 3) wordt dan ook uitgesloten.

Zoogdieren

Op basis van verspreidingsgegevens van de Zoogdierverseniging blijkt dat in de wijde omgeving van het plangebied de waterspitsmuis kan voorkomen. Binnen het plangebied van de N3MP is geen geschikt leefgebied voor deze soort aangetroffen. Het perceel aan de Wilsveen 8 bestaat uit intensief beheerd agrarisch grasland met zeer eutrofe sloten. Gezien het ontbreken van geschikt leefgebied wordt het voorkomen van de waterspitsmuis met zekerheid uitgesloten. Tijdens eerder ecologisch onderzoek in kader van de N3MP (Arcadis, 2015b) zijn ter hoogte van de Voorweg uitwerpselen van een steenmarter aangetroffen. De uitwerpselen waren vermoedelijk afkomstig van een rondzwervend individu. In de gebouwen op het perceel aan de Wilsveen 8 zijn geen sporen aangetroffen die duiden op een verblijfplaats (latrine, prooiresten). De aanwezigheid van deze soort kan dan ook worden uitgesloten.

Vleermuizen

Uit het ecologisch onderzoek in het kader van de N3MP (Arcadis, 2015a) blijkt dat in de omgeving van het plangebied de volgende soorten worden waargenomen: gewone, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, watervleermuis en meervleermuis. De gebouwen op het perceel aan de Wilsveen 8 zijn intensief geïnspecteerd door een vleermuis deskundige (Herman Bouman) waarbij specifiek is gekeken naar de geschiktheid van de bouwwerken voor vleermuizen en de sporen die daar op wijzen. De boerderij (bouwjaar <1930) heeft geen geschikte openingen zoals stootvoegen, daklijsten of windveren. De laatste twee zijn wel

aanwezig maar zijn zeer strak afgewerkt waardoor er geen ruimte tussen het hout en de stenen muur aanwezig is. Het dak is rondom geïnspecteerd en bevat ook geen geschikte openingen. De onderste rij dakpannen is opgetild om te zoeken naar uitwerpselen of prooidieren van vleermuizen. Opnieuw zijn er geen sporen aangetroffen van vleermuizen. De aanwezigheid van een verblijfplaats van vleermuizen in de boerderij is uitgesloten. De schuur is deels open en zou in theorie door vleermuizen kunnen worden gebruikt als verblijfplaats. De schuur bevat geen spouwmuur en het dak bestaat uit asbestplaten of gladde metalen dakplaten. Dat maakt de schuur als verblijfplaats voor vleermuizen ongeschikt. Ook hier wordt de aanwezigheid van een verblijfplaats van vleermuizen uitgesloten.

Vogels

Aangezien de werkzaamheden betrekking hebben op sloop en nieuwbouw en de bomen worden gekapt gaat de toetsing in op jaarrond beschermde vogelsoorten. In de bomen rondom het plangebied zijn geen nesten van jaarrond beschermde vogelsoorten aangetroffen. In theorie bieden de gebouwen ruimte voor een verblijfplaats voor soorten zoals gierzwaluw, huismus, steenuil of kerkuil. Er zijn verschillende vogelsoorten aanwezig in de omgeving van de N3MP waarvan het nest jaarrond beschermd is. In de afgelopen jaren zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd naar strikt beschermde vogels, hieronder volgt een overzicht van de soorten die in of nabij het plangebied zijn waargenomen.

Tabel 1 Overzicht aangetroffen vogelsoorten waarvan het nest jaarrond beschermd is (categorie 1 t/m 4) of inventarisatie gewenst is (categorie 5). Het betreft hierbij zowel waarnemingen van vogels op verblijfplaatsen als waarnemingen van vogels niet gebonden aan een verblijfplaats.

Soort	Cat.	Van der Goes en Groot (2004)	DHV (2009)	Eco-Niche (2013)	ARCADIS (2014) ¹	Vogelwerk-groep (2014– 2015)	Arcadis & Eco-Niche (2015) ²
Steenuil	1	X		X	X	X	X
Huisemus	2			X			X
Gierzwaluw	2			X			
Kerkuil	3		X	X		X	X
Ransuil	4	X	X	X	X	X	
Buizerd	4					X	
Bosuil	5					X	
Huiszwaluw	5	X		X			(X)*
Boerenzwaluw	5	X					(X)*
Spreeuw	5		X				
Torenvalk	5		X		X	X	X

*Omdat het veldbezoek is uitgevoerd in oktober kon niet met zekerheid worden vastgesteld of het nesten van de huiszwaluw of boerenzwaluw betrof. Vermoedelijk betrof het nesten van de boerenzwaluw.

De waarneming van de gierzwaluw uit 2013 betrof een drietal overvliegende individuen. De aanwezigheid van de gierzwaluw wordt uitgesloten aangezien het een echte stedelijke soort betreft en leeft in kolonies. Het plangebied ligt in het landelijke gebied en biedt geen ruimte voor een kolonie gierzwaluwen. Bij het veldbezoek is gezocht naar sporen die wijzen op de aanwezigheid van een verblijfplaats en is gezocht naar aanwezige individuen.. Er zijn meerdere nesten van de boerenzwaluw aangetroffen in de schuur. Deze vogelsoort geniet geen jaarrond

¹ Veldbezoek Arcadis in 2014; resultaten beschreven in Arcadis 2015a.

² Veldbezoek Arcadis en Eco-Niche in 2015; resultaten beschreven in Arcadis, 2015b.

beschermde status (cat. 5) en is alleen tijdens het broedseizoen beschermd. Op de zolder zijn enkele plekken met uitwerpselen van uilen aangetroffen. Dit betreffen oude sporen (de sporen waren bedekt met een laag stof). Er zijn geen verse uitwerpselen gevonden of braakballen die wijzen op recent gebruik als verblijfplaats. De aanwezigheid van een vaste rust of verblijfplaats van uilen (in de vorm van een nest- of roestplaats) wordt uitgesloten. Er zijn geen huismussen of sporen daarvan aangetroffen. De hele dakrand en dakgoot is rondom geïnspecteerd (o.a. met behulp van een endoscoop) en daarbij zijn geen sporen van deze soort of hun nesten gezien. Effecten als gevolg van het geplande initiatief op jaar rond beschermde soorten worden door de afwezigheid van deze soorten uitgesloten.

Amfibieën, vissen en ongewervelden

De sloten rondom het plangebied zijn zeer eutroof waarbij op enkele plekken resten van mest zijn aangetroffen. In onderstaand figuur zijn de watergangen (met rode lijn) weergegeven die tijdens het veldbezoek zijn bemonsterd met een schepnet. In de Nieuwe Driemanspolder zijn waarnemingen bekend van de strikt beschermde kleine modderkruiper en bittervoorn. Door het ontbreken van geschikt (voorplantings)water of ander geschikt habitat wordt de aanwezigheid van strikt beschermde vissen, alsook amfibieën en ongewervelden in het plangebied uitgesloten.

Reptielen

Qua soortverspreiding wordt de aanwezigheid van beschermde reptielen uitgesloten.

1.5 Conclusie

In opdracht van Hoogheemraadschap Rijnland heeft Arcadis een quickscan Flora- en faunawet uitgevoerd op het perceel aan de Wilsveen 8 te Leidschendam. Er liggen geen beschermde gebieden zoals het Natuurnetwerk

Nederland (NNN) of Natura 2000-gebieden in de directe omgeving van het perceel, waardoor toetsing hieraan achterwege is gelaten. Het voornemen wordt getoetst aan de Flora- en faunawet.

In het plangebied zijn geen beschermde soorten aanwezig waardoor er voor de uitvoering van het geplande initiatief vanuit de Flora- en faunawet geen belemmeringen zijn. Wel blijft het broedseizoen (15 maart tot en met

Definitie zorgplicht:

Eenieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, evenals voor hun directe leefomgeving. artikel 2, lid 2: De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterweg te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken

augustus³) en de zorgplicht van kracht. Vanaf 15 maart kunnen vogels gaan broeden en is het verstoren van een broedgeval een overtreding van de Flora- en faunawet. De werkzaamheden dienen in principe voor de start van het broedseizoen zijn gestart of de initiatiefnemer moet zeker weten dat aanwezige broedvogels in het plangebied niet worden verstoord. Door de beperkte mogelijkheden om te broeden, geen ondergroei of dekking, zal dit voor de uitvoering geen belemmering zorgen. De zorgplicht betekent dat er tijdens de uitvoering voldoende zorg is voor flora en fauna en dat er niet onnodig exemplaren worden beschadigd of gedood wanneer dit makkelijk is te voorkomen.

Literatuurlijst

Arcadis, 2015a. Ecologisch onderzoek Nieuwe Driemanspolder Actualisatie. 078088347:A - Definitief

Arcadis, 2015b. Verslag Onderzoek jaarrond beschermde nesten Driemanspolder. 23-10-2015.

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff & de Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland. Verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

De Vlinderstichting, 2013. De Keizersmantel (*Argynnis paphia*) in de Amsterdamse Waterleidingduinen. Een geschiktheidsbeoordeling van de voortplantingshabitat. Rapportnummer SV2013.03.

Dijkstra, K.D. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar & M.J.T. van der Weide, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

EIS-Nederland, de Vlinderstichting & de Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2007. Waarnemingenverslag 2007. Dagvlinders, libellen en sprinkhanen. European Invertebrate Survey - Nederland, de Vlinderstichting & de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.

Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers, 2009. Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2008. Rapport 2009-03. Stichting RAVON, Nijmegen.

³ Voor een begrip als 'broedseizoen' is geen standaardperiode te hanteren. Afhankelijk van de soort en weersomstandigheden in een bepaald jaar kunnen soorten veel eerder of juist later broeden dan normaal het geval zou zijn. Dit kan zelfs per regio verschillen. Voor de wet is van belang of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De vaak geciteerde periode 15 maart t/m 15 juli is dus slechts een indicatie. De periode januari tot begin oktober kan theoretisch door broedvogels nog gebruikt worden als een broedperiode. Voor aanvang van de werkzaamheden dient altijd op broedgevallen gecontroleerd te worden.

Hustings F., C. Borggreve, C. van Turnhout & J. Thissen, 2004. Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels volgens Nederlandse en IUCN-criteria. SOVON-onderzoeksrapport 2004/13. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Limpens H., K. Mostert & W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Ministeries van LNV en VROM & de provincies, 2007. Spelregels EHS. Spelregels voor ruimtelijke ontwikkelingen in de EHS. Een gezamenlijke uitwerking van rijk en provincies.

Ministerie van LNV, 2009. Aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet Ruimtelijke ingreep

BIJLAGE 1

WETTELIJK KADER FLORA- EN FAUNAWET

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (2002) regelt de bescherming van in het wild voorkomende planten en dieren. In de Flora- en faunawet zijn de soortbeschermingsbepalingen uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn geïmplementeerd. In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en beschermde planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld (algemene verbodsbepalingen, artikelen 8 t/m 12). Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren (algemene zorgplicht, artikel 2). Daarnaast is het niet toegestaan om de directe leefomgeving van soorten, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren.

De Flora- en faunawet heeft belangrijke consequenties voor ruimtelijke plannen. De interpretatie van de wet is in 2009 aangescherpt. Deze aanscherping is in onderstaande uitleg opgenomen.

Algemene zorgplicht

In het kader van de Flora- en faunawetgeving geldt dat alle dieren en planten een zekere mate van bescherming genieten, omdat hun bestaan op zichzelf waardevol is, zonder te kijken welk nut de dieren en planten voor de mens kunnen hebben. Dit wordt de intrinsieke waarde genoemd. Vanuit deze intrinsieke waarde is de algemene zorgplicht als vorm van “basisbescherming” opgenomen (artikel 2). Hierin staat dat iedereen voldoende zorg in acht dient te nemen voor de in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving. Ook mag men het welzijn van dieren niet onnodig aantasten en dieren onnodig laten lijden. De algemene zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dier- en plantensoorten, ook voor de soorten die niet als beschermde soort aangewezen zijn onder de Flora- en faunawet.

Het is een aanvulling op de algemene verbodsbepalingen die uitsluitend betrekking hebben op beschermde soorten. Het artikel biedt de mogelijkheid om op te treden tegen ongewenste handelingen jegens beschermde dieren en planten, welke niet nadrukkelijk in één van de verbodsbepalingen zijn genoemd. Activiteiten kunnen zo nodig door de Algemene Inspectiedienst (AID) worden stilgelegd.

Verbodsbepalingen

De algemene verbodsbepalingen zijn handelingen die het voortbestaan van planten en diersoorten mogelijk in gevaar brengen. Deze verbodsbepalingen vormen een belangrijk onderdeel van de Flora- en faunawet. Deze verboden zorgen ervoor dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. De belangrijkste, voor ruimtelijke plannen relevante wettelijke bepalingen staan hieronder genoemd.

Algemene verbodsbepalingen Flora- en faunawet (artikelen 8 t/m 12)

Artikel 8.

Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9.

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10.

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11.

Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12.

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Artikel 13.

Het is verboden planten of producten van planten, of dieren dan wel eieren, nesten of producten van (beschermde) dieren te koop te vragen, te kopen of te verwerven, ten verkoop voorhanden of in voorraad te

hebben, te verkopen of ten verkoop aan te bieden, te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, af te leveren, te gebruiken voor commercieel gewin, te huren of te verhuren, te ruilen of in ruil aan te bieden, uit te wisselen of tentoon te stellen voor handelsdoeleinden, binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen of onder zich te hebben.

Vrijstelling en ontheffing

Bij ruimtelijke plannen, met mogelijke gevolgen voor beschermde planten en dieren, is het verplicht om vooraf te toetsen of deze kunnen leiden tot overtreding van algemene verbodsbepalingen. Wanneer dat het geval dreigt te zijn, moet onderzocht worden of maatregelen genomen kunnen worden om dit te voorkomen of om de gevolgen voor beschermde soorten te verminderen. Onder bepaalde voorwaarden geldt een vrijstelling, wordt door het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie goedkeuring gegeven aan de mitigerende maatregelen, of is het mogelijk van de minister ontheffing van de algemene verbodsbepalingen te krijgen voor activiteiten op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Ten aanzien van de criteria die voor vrijstellingen en ontheffingen gelden, kunnen verschillende groepen soorten worden onderscheiden. Deze groepen worden benoemd in het “Besluit van 28 november 2000 houdende regels voor het bezit en vervoer van en de handel in beschermde dier- en plantensoorten”, kortweg genoemd “Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten”. Dit besluit heeft de status van een AMvB. Onderstaande heeft betrekking op vrijstellingen en ontheffingen voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Voor andere activiteiten gelden andere regels.

Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen.

Tabel 2 geeft aan dat voor verschillende soorten een vrijstelling geldt, wanneer werkzaamheden uitgevoerd worden volgens een door het ministerie goedgekeurde gedragscode. De Unie van Waterschappen heeft een goedgekeurde gedragscode (Unie van Waterschappen, 2005).

De gedragscode van de Unie van Waterschappen is niet van toepassing op dijkversterkingen (Unie van Waterschappen, 2005). Toepassing van deze gedragscode leidt niet tot een vrijstelling van de verbodsbepalingen voor soorten van Tabel 2. Wel is de gedragscode van toepassing op andere activiteiten als het dempen van sloten. Voor dergelijke activiteiten is in dat geval geen ontheffing vereist bij de aanwezigheid van Tabel 2-soorten.

Categorie		Ontheffing of vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen
Tabel 1	Algemene soorten	Algemene vrijstelling van de verboden 8 tot en met 12, wel zorgplicht, m.u.v. artikel 10.
Tabel 2	Overige soorten	Vrijstelling mogelijk, mits gebruik wordt gemaakt van een door de minister goedgekeurde gedragscode; anders ontheffing noodzakelijk (toetsing aan gunstige staat van instandhouding en zorgvuldig handelen). Eventueel mitigatie- en compensatieplicht. Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen. Deze goedkeuring heeft de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag, m.u.v. artikel 10.
Tabel 3	Soorten van bijlage 1 van de AMvB	Voor volgens art 75 lid 6 bij AMvB aangewezen soorten geldt een zwaar beschermingsregime. Voor deze soorten geldt, ook wanneer wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen kan alleen verleend worden wanneer: - er geen andere bevredigende oplossing bestaat; - er sprake is van een bij AMvB bepaald belang. Voor deze groep is per AMvB bepaald dat een ontheffing verleend kan worden (met inachtneming van het voorgaande) bij: - dwingende reden van groot openbaar belang; - ruimtelijke ontwikkeling en inrichting (zolang er geen sprake is van benutting of gewin) van de beschermde soort; - enkele andere redenen die geen verband houden met ruimtelijke ontwikkeling, zoals volksgezondheid, openbare veiligheid, voorkomen van ernstige schade; - er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort; - er zorgvuldig wordt gehandeld. Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen. Deze goedkeuring heeft de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag.
Tabel 3	Soorten op Bijlage IV Europese Habitatrichtlijn	Voor volgens art 75 lid 6 aangewezen soorten die voorkomen op bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt een zwaar beschermingsregime. Voor deze soorten geldt, ook wanneer wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen kan alleen verleend worden wanneer: - er geen andere bevredigende oplossing bestaat; - er sprake is van een bij AMvB bepaald belang. Voor deze groep is bij AMvB bepaald dat een ontheffing verleend kan worden (met inachtneming van het voorgaande) bij: - dwingende reden van groot openbaar belang Nb: voor deze groep kan geen ontheffing worden verleend op basis van het belang "ruimtelijke ontwikkeling en inrichting". Volgens de AMvB kan dit wel, echter gedane uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) laten zien dat de AMvB op dit punt een onjuiste implementatie van de Europese Habitatrichtlijn is. - enkele andere redenen die geen verband houden met ruimtelijke ontwikkeling, zoals volksgezondheid, openbare veiligheid, voorkomen van ernstige schade; - er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort; - er zorgvuldig wordt gehandeld. Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen.

Tabel 2 Beschermingscategorieën AMvB artikel 75 Flora- en faunawet

Vogels

Vanwege de bepalingen in de Europese Vogelrichtlijn, die overgenomen zijn in de Flora- en faunawet, geldt voor vogels een afwijkend beschermingsregime. Uit recente uitspraken van de ABRvS blijkt dat de manier waarop in Nederland tot voor kort werd omgegaan met ontheffingen voor vogels in strijd is met de Europese Vogelrichtlijn.

De Vogelrichtlijn staat een ontheffing alleen toe wanneer:

Geen andere bevredigende oplossing is.

Tevens sprake is van één van de volgende belangen:

- Bescherming van flora en fauna.
- Veiligheid van luchtverkeer.
- Volksgezondheid en openbare veiligheid.

Dit betekent dat het ministerie van EL&I voor het verstoren van broedende vogels, hun eieren of jongen slechts in uitzonderlijke gevallen ontheffing verleend voor een ruimtelijke ingreep, namelijk als voldaan is aan het bovenstaande. In de praktijk betekent dit dat voor vogels gestreefd moet worden naar het voorkomen van het overtreden van verbodsbepalingen. In veel gevallen kan overtreding van verbodsbepalingen worden voorkomen door (versturende) werkzaamheden buiten het broedseizoen (de perioden dat het nest in gebruik is voor het broeden of grootbrengen van jongen) aan te laten vallen.

Binnen de groep van vogels zijn soorten aangewezen waarvan het nest wordt aangemerkt als een zogenaamde "vaste rust- of verblijfplaats". Dergelijke verblijfplaatsen zijn jaarrond beschermd onder artikel 11 van de algemene verbodsbepalingen en vormen de meest streng beschermde groep. Vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels zijn aangewezen in de "aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten" (Ministerie van LNV, 2009) en bestaan uit de categorieën van vogelsoorten opgenomen in Tabel 3.

Vogels	
Categorie	Type verblijfplaatsen en leefwijze soorten
Categorie 1	Vaste rust- en verblijfplaatsen; nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
Categorie 2	Nesten van koloniebroeders; nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
Categorie 3	Honkvaste broedvogels en vogels afhankelijk van bebouwing; nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
Categorie 4	Vogels die zelf niet in staat zijn een nest te bouwen; vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
Categorie 5	Niet jaarrond beschermd, inventarisatie gewenst; nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Tabel 3 Beschermingscategorieën jaarrond beschermde nesten.

Of voor het (buiten het broedseizoen) wegnemen van jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing noodzakelijk is, dient te worden vastgesteld met behulp van een zogenaamde omgevingscheck. Daarnaast is de noodzaak tot een ontheffing mede afhankelijk van de mogelijkheid tot het mitigeren (inclusief het aanbieden van vervangende nestgelegenheid) van negatieve effecten.

Toetsingsplicht

Wanneer plannen worden ontwikkeld voor ruimtelijke ingrepen of voornemens ontstaan om werkzaamheden uit te voeren, dient vooraf goed te worden beoordeeld of mogelijke nadelige consequenties voor beschermde inheemse soorten voorzien zijn. In beginsel is daarvoor de initiatiefnemer zelf verantwoordelijk. Deze moet tijdens de uitwerking van zijn plannen of tijdens het plannen van werkzaamheden het volgende in kaart brengen:

Welke beschermde dier- en plantensoorten komen in en nabij de planlocatie voor?

Heeft het realiseren van het plan of de uitvoering van geplande werkzaamheden gevolgen voor deze soorten?

Zijn deze gevolgen strijdig met de algemene verbodsbepalingen van de Flora- en fauna-wet betreffende planten op hun groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving?

Kunnen het plan of de voorgenomen werkzaamheden zodanig aangepast worden dat dergelijke handelingen niet of in mindere mate gepleegd worden, of zodanig uitgevoerd worden dat de invloed op beschermde soorten verminderd of opgeheven wordt?

Is, om de plannen te kunnen uitvoeren of de werkzaamheden te kunnen verrichten, vrijstelling mogelijk of ontheffing (ex-artikel 75 van de Flora- en faunawet) van de verbodsbepalingen betreffende planten op de groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving vereist (tabel 3, soorten van bijlage 1, AMvB)?

Heeft de initiatiefnemer zicht op een beschikking van het ministerie waarin goedkeuring wordt gegeven voor dit maatregelenpakket, op basis van een gedegen maatregelenpakket ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen (tabel 3, soorten van Bijlage IV Europese Habitatrichtlijn)?

Welke voorwaarden zijn verbonden aan vrijstellingen of ontheffingen en welke consequenties heeft dit voor de uitvoering van het plan?